

Summaria Europensia 2/2005

Summaria Europensia 2005. aasta teine number on pühendatud Euroopa Liidu sotsiaal- ja tööpoliitikale. Täna Euroopa Liidus on just tööpoliitika ja tööhõive küsimused liidu edasist integratsiooni kujundavate alusdokumentide keskmes. EÜ asutamislepingu artikkel 136 sätestab Euroopa Liidu sotsiaalpoliitika eesmärgidena tööhõive edendamise, elamis- ja töötingimuste parandamise, piisava sotsiaalkaitse, tööturu osapoolte dialoogi ning inimressursside arendamise.

Lissaboni Ülemkogu tippkohtumisel 2000. aasta märtsis sätestatud eesmärgi – kujundada Euroopa Liidust 2010. aastaks maailma konkurentsivõimelisim ja dünaamilisim teadmispõhine majandus – saavutamise kesksed vahendid peetakse majanduskasvule orienteeritud majanduspoliitika rakendamise kõrval tööhõive suurendamist Euroopa Liidus.

Käesolevas väljaandes kajastatakse Eesti Rahvusraamatukogu Euroopa Liidu infokeskuses leiduvaid liidu sotsiaalvaldkonda käsitlevaid raamatuid ja teadusartikleid.

Koostanud Aigi Kasvand, ettepanekud esitada: Aigi.Kasvand@nlib.ee

Toimetanud Inna Saaret

Sisukord

1 Euroopa Liidu sotsiaalpoliitika.....	2
2 Euroopa Liidu infokeskuses leiduvad raamatud ja artiklid.....	3
2.1 Üldküsimused.....	3
2.2 Töehõive.....	4
2.3 Sotsiaalkaitse, pensionid, tervishoid.....	7
2.4 Võrdsed võimalused.....	10
3 Refereeringud.....	12
4 Internetiallikad.....	17

1 Euroopa Liidu sotsiaalpoliitika

Euroopa Ühenduse sotsiaalpoliitika oli 1970. aastate alguses üsna tagasihoidlik ning selle arendamine ei kuulunud Euroopa integratsiooniprotsessis osalevate riikide esmaülesannete hulka. Ühenduse esimesed sammud sotsiaalpoliitika ühtlustamisel olid töötajate liikumisvabaduse suurendamine, naiste ja meeste võrdse kohtlemise tagamine ning rangemate tööohutus- ja töötervishoiunõuete kehtestamine.

1974. aastal töötati välja esimene tegevuskava, mis nägi ette tegevuse kolmes valdkonnas: võitlus tööpuuduse vastu, inimeste töö- ja elutingimuste parandamine ning sotsiaalse dialoogi arendamine.

1987. aastal jõustunud ühtne Euroopa akt täiendas Rooma lepingut uute sotsiaalpoliitika sätetega, millest olulisemad käsitlesid töötingimusi ja Euroopas toimuvat sotsiaalset dialoogi. Sotsiaalküsimuste käsitus saavutas EÜs uue taseme 1989. aastal, kui kiideti heaks Euroopa Ühenduse harta töötajate sotsiaalsete põhiõiguste kohta ehk sotsiaalharta. 1980. ja 1990. aastate vahetust iseloomustab sotsiaalpoliitika arengu sidumine ühisturuga.

Suurbritannia vastuseisu tõttu ei sätestatud sotsiaalpoliitika küsimusi Euroopa Liidu lepingus esimesse sambasse kuuluvas liidu poliitikas, vaid spetsiaalses sotsiaalpoliitika protokollis. Seoses Amsterdamis lepingu jõustumisega inkorporeeriti sotsiaalpoliitika protokoll EÜ asutamislepingu sotsiaalpeatükki ning lisati tööhõive peatükk.

2000. aasta Nice'i kohtumisel võeti vastu Euroopa Liidu sotsiaalprogramm, mis määras kindlaks liidu tööhõive- ja sotsiaalpoliitika esmatähtsad ülesanded järgnevas viieks aastaks. Lisaks otsustati asutada sotsiaalkaitsekomitee.

Käesolevaks ajaks välja kujunenud olulisemad sotsiaalpoliitika valdkonnad on järgmised:

- 1) tööjõu liikumisvabadus;
- 2) sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimine;
- 3) sotsiaalkaitse;
- 4) töötervishoid ja tööohutus;
- 5) võrdõiguslikkuse tagamine;
- 6) tööõigus ja sotsiaalne dialoog;
- 7) tööhõivepoliitika.

Allikas: Tanning, Lembo. Saage tuttavaks - Euroopa Liit. Tallinn, 2001.

2 Euroopa Liidu infokeskuses leiduvad raamatud ja artiklid

2.1 Üldküsimused

Raamatud

Parandatud ja täiendatud Euroopa sotsiaalharta. Tallinn : Euroopa Nõukogu Tallinna Infotalitus, 2002. 80 lk.

Kleinman, Mark. A European welfare state? European Union social policy in context. Houndmills : Palgrave, 2002. 246 lk.

Advances in cross-national comparison: a European working book for demographic and socio-economic variables. / Edited by Jürgen H. P. Hoffmeyer-Zlotnik, Christof Wolf. New York : Kluwer, 2000. 413 lk.

Herrmann, Peter. European integration between institution building and social process: contributions to a theory of modernisation and NGOs in the context of the development of the EU. Commack, NY : Nova Science Publishers, 1998. 159 lk.

Institutional changes and European social policies after the Treaty of Amsterdam. / Edited by R. Blanpain. The Hague : Kluwer Law International, 1998. 419 lk.

Franssen, Edith. Legal aspects of the European social dialogue. Antwerpen : Intersentia, 2002. 383 lk.

Local partnerships and social exclusion in the European Union: new forms of local social governance? / Edited by Mike Geddes and John Benington. London ; New York : Routledge, 2001. 254 lk.

Barnes, Matt. Poverty and social exclusion in Europe. Cheltenham ; Northampton, MA : Edward Elgar, 2002. 164 lk.

Social exclusion and European policy. / Edited by David G. Mayes, Jos Berghman, Robert Salais. Northampton, MA : Edward Elgar, 2001. 358 lk.

Mangen, S. P. Social exclusion and inner city Europe: regulating urban regeneration. Houndmills, Basingstoke, Hampshire; New York : Palgrave Macmillan, 2004. 258 lk.

Atkinson, Tony; Cantillon, Bea; Marlier, Eric; Nolan, Brian. Social indicators: the EU and social inclusion. Oxford; New York : Oxford University Press, 2002. 240 lk.

Social partnership in the European Union. / Edited by Hugh Compston, Justin Greenwood. Houndmills, Basingstoke, Hampshire; New York : Palgrave, 2001. 218 lk.

Roberts, Ivor; Springer, Beverly. Social policy in the European Union: between harmonization and national autonomy. Lynne Rienner Publishers, 2001. 179 lk.

Social quality: a vision for Europe. Edited by Wolfgang Beck. The Hague : Kluwer Law International, 2001. 383 lk.

Nielsen, Ruth; Szyszczak, Erika. The social dimension of the European Union. København : Handelshøjskolens Forlag, 1997. 394 lk.

Beck, Wolfgang; van der Maesen, Laurent; Walker, Alan. The social quality of Europe. Hague; Boston; London : Kluwer Law International, 1997. 321 lk.

Will Europe work? Integration, employment and the social order. / Edited by Martin Kohli, Mojca Novak. London; New York : Routledge, 2001. 201 lk.

Artiklid

Trubek, David M; Trubek, Louise G. Hard and soft law in the construction of social Europe: the role of the open method of co-ordination. // European Law Journal, 2005, May.

Kohl, Jürgen; Vahlpahl, Tobias. The “open method of co-ordination” as an instrument for implementing the principle of subsidiarity // European Journal of Social Security, 2004, no 4, p. 363-390.

2. 2 Tööhõive

Raamatud

Eamets, Raul; Annus, Tiina; Paabut, Annika. Eesti tööturg ja haridussüsteem Euroopa Liiduga liitumisel. Riigikantselei Euroopa Liidu sekretariaat, Tartu Ülikooli Euroopa Kolledž. Tallinn : Riigikantselei Euroopa Liidu sekretariaat, 2003. 113 lk.

Eamets, Raul. Eesti tööturg ja tööpoliitika. Tartu : Tartu Ülikooli Kirjastus, 2000. 192 lk.

Eamets, Raul. Eesti tööturg ja tööpoliitika Euroopa Liitu integreerumisel. Tartu : Tartu Ülikooli Euroopa Kolledž, 2000. 43 lk.

Eamets, Raul; Philips, Kaia. Eesti tööturu areng üleminekuperioodil. Tartu : Elmatar, 2000. 95 lk.

Eamets, Raul; Philips, Kaia. Töøjõu vaba liikumine Euroopa Liidus ja selle mõju Eesti tööturule. Tartu : Tartu Ülikool, 2004. 32 lk.

Kahn, Hubert. Töötervishoid Euroopa Liidu riikides. Tallinn : Eksperimentaalse ja Kliinilise Meditsiini Instituut, 1998. 71 lk.

Tavits, Gaabriel. Võõrtöötajate sotsiaalse kaitse põhijooned Euroopa Liidus. Tallinn : Juura, 2004. 81 lk.

Larsson, Allan; Sforza, Leonardo; Turmann, Anna. A New European agenda for labour mobility: report of a CEPS-ECHR task force. Brussels : CEPS, 2004. 60 lk.

Ilmarinen, Juhani. Ageing workers in the European Union: status and promotion of work ability, employability and employment. Helsinki : Finnish Institute of Occupational Health : Ministry of Social Affairs and Health ; Ministry of Labour, 1999. 274 lk.

Contingent employment in Europe and the United States. / Edited by Ola Bergström, Donald Storrie. Cheltenham, UK; Northampton, MA, USA : Edward Elgar, 2003. 256 lk.

Teague, Paul. Economic citizenship in the European Union: employment relations in the new Europe. London; New York : Routledge, 1999. 228 lk.

O'Hagan, Emer. Employee relations in the periphery of Europe: the unfolding story of the European social model. Houndmills : Palgrave, 2002. 265 lk.

Employment and industrial relations in Europe. Vol. 1. / European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions; edited by Michael Gold, Manfred Weiss. The Hague : Kluwer Law International; Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 1999. 234 lk.

Employment policy and the regulation of part-time work in the European Union: a comparative analysis. / Edited by Silvana Sciarra. Cambridge : Cambridge University Press, 2004. 368 lk.

Field, John. Employment policy. London : Cartermill, 1995. 146 lk.

Europe and the politics of capabilities. / Edited by Robert Salais; Robert Villeneuve. Cambridge : Cambridge University Press, 2004. 312 lk.

From Luxembourg to Lisbon and beyond: making the employment strategy work: conference proceedings. / Edited by Edward Best, Danielle Bossaert. Maastricht : EIPA, 2002. 127 lk.

Institutions and wage formation in the new Europe. / Edited by Gabriel Fagan, Francesco Paolo Mongelli, Julian Morgan. Cheltenham; Northampton, MA : Edward Elgar, 2004. 256 lk.

Auer, Peter; Kruppe, Thomas. Monitoring of labour market policy in the EU member states. Berlin: Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung, 1996. 53 lk.

Regulating working-time transitions in Europe. / Edited by Jacqueline O'Reilly. Cheltenham, UK; Northampton, MA : Edward Elgar, 2003. 325 lk.

Resisting marginalization: unemployment experience and social policy in the European Union. / Edited by Duncan Gallie. Oxford; New York : Oxford University Press, 2004. 291 lk.

Taxation, welfare, and the crisis of unemployment in Europe. / Edited by Marco Buti, Paolo Sestito, Hans Wijkander. Cheltenham, UK : Northampton, MA : Edward Elgar, 2001. 300 lk.

Rubery, Jill; Smith, Mark; Fagan, Colette. Women's employment in Europe: trends and prospects. London ; New York : Routledge, 1999. 350 lk.

Work life 2000: yearbook. / Organised by National Institute for Working Life, Sweden, National Board of Occupational Safety and Health, Sweden, Joint Industrial Safety Council, Sweden. London : Springer, 2000. 310 lk.

Raamatud: õigus

A decade beyond Maastricht: the European social dialogue revisited. / Edited by Marc de Vos. The Hague : Kluwer Law International, 2003. 115 lk.

Barnard, Catherine. EC employment law. Chichester : Wiley, 1996. 587 lk.

Malmberg, J. Effective enforcement of EC Labour Law. The Hague : Kluwer Law, 2003. 330 lk.

O'Leary, Siofra. Employment law at the European court of justice: judicial structures, policies and processes. Oxford ; Portland, Or : Hart, 2002. 316 lk.

Davies, Paul. European Community Labour Law: principles and perspectives: Liber amicorum Lord Wedderburn of Charlton. Oxford : Clarendon Press, 1996. 323 lk.

Blanpain, Roger; Colucci, Michele. European labour and social security law: glossary = Droit européen du travail et de la sécurité sociale: glossaire = Europäisches Arbeitsrecht und soziale Sicherheit: Glossar. The Hague : Kluwer Law International, 2002. 489 lk.

Neal, Alan C. European labour law and social policy: cases and materials. The Hague ; London ; Boston : Kluwer, 1999. 735 lk.

Blanpain, Roger. European Labour Law. The Hague : Kluwer Law International, 1997. 466 lk.

Involvement of employees in the European Union: European works councils, the European company statute, information and consultation rights. / Edit. Roger Blanpain. The Hague : Kluwer Law International, 2002. 305 lk.

Walters, David. Regulating health and safety management in the European Union: a study of the dynamics of change. Bruxelles : P. I. E. Peter Lang, 2002. 346 lk.

Lo Faro, Antonio. Regulating social Europe: reality and myth of collective bargaining in the EC legal order. Oxford ; Portland, Or : Hart Publishing, 2000. 192 lk.

Artiklid

Zohlnhöfer, Reimut; Ostheim, Tobias. Paving the way for employment? The impact of the Luxembourg process on German labour market policies. // Journal of European Integration, 2005, nr 2, p. 147-168.

Adinolfi, A. Free movement and access to work of citizens of the new member states: the transitional measures. // Common Market Law Review, 2005, nr 2, lk. 469-498.

Ruiz-Huerta Carbonell, Jesus; Diaz Pulido, Jose M. Old-Age benefits and decentralisation: the Spanish case in comparative perspective. // European Journal of Social Security, 2004, nr 4, lk. 299-334.

Vahlne Westerhäll, Lotta. Legal changes in social security in the Nordic countries in the period 1950-2000 from the perspective of subsidiarity and solidarity. // European Journal of Social Security, 2004, nr 4, lk. 355-362.

de la Porte, Caroline; Nanz, Patrizia. The open method of coordination - a deliberative-democratic mode of governance? The cases of employment and pensions. // Journal of European Public Policy, 2004, nr 2, lk. 267-288.

Larsen, Flemming. The importance of institutional regimes for active labour market policies - the case of Denmark. // European Journal of Social Security, 2004, nr 2, lk. 137-154.

Skidmore, Paul. The European employment strategy and labour law: a German case-study. // European Law Review, 2004, nr 1, lk. 52-73.

Wroblewski, Angela. More activation - more chances for the unemployed? Changes in Austria's active labour market policy after accessing the European Union. // European Journal of Social Security, 2004, nr 1, lk. 60- 82.

Verschueren, Herwig. The relationship between regulation (EEC) 1612/68 and regulation (EEC) 1408/71 analysed through ECJ case law on frontier workers. // European Journal of Social Security, 2004, nr 1, lk. 7-32.

Cantillon, Bea; Marx, Ive; van den Bosch, Karel. The puzzle of egalitarianism: the relationship between employment, wage inequality, social expenditure and poverty. // European Journal of Social Security, 2003, nr 2, lk. 108-127.

Mosher, James S; Trubek, David M. EU social policy and the European employment strategy. // Journal of Common Market Studies, 2003, nr 1, lk. 63-88.

Sieveling, Klaus. EU agreements with the CEEC - achievements and problems with special reference to the free movement of persons and services and to freedom of establishment. // European Journal of Social Security, 2003, nr 1, lk. 38-54.

2. 3 Sotsiaalkaitse, pensionid, tervishoid

Raamatud

Reiljan, Janno; Kulu, Liina. Siirderiikide pensionisüsteemide reformi majanduslikud aspektid Euroopa Liiduga ühinemise eel. Tartu : Tartu Ülikooli Euroopa Kolledž, 2002. 31 lk.

Malvet, Merle; Mikkola, Matti. Sotsiaalhoolekanne: Phare SSCC 9503.001. Tallinn : Sinisukk, 1998. 141 lk.

Kulu, Liina, Reiljan, Janno. Vanuripoliitikast tulenevad võimalused jätkusuutliku arengu tagamisel Euroopa Liidus ja Eestis. Tartu : Tartu Ülikool, 200. 29 lk.

Beyond marginality? Social movements of social security claimants in the European Union. / Edited by Rik van Berkel, Harry Coenen, Ruud Vlek. Aldershot. Ashgate, 1998. 256 lk.

Clark, Gordon L. European pensions and global finance. Oxford ; New York : Oxford University Press, 2003. 252 lk.

European social security and global politics. / Edited by Danny Pieters. London : Kluwer, 2003. 323 lk.

Clarke, Paul. Health and safety policy. London : Cartemill Publication, 1995. 199 lk.

Ludvigsen, Carole; Roberts, Kathleen. Health care policies and Europe: the implications for practice. Oxford ; Boston : Butterworth-Heinemann, 1996. 280 lk.

Pension policy in an integrating Europe. / Edited by Onorato Castellino, Elsa Fornero. Cheltenham, UK ; Northampton, MA : Edward Elgar, 2003. 233 lk.

Pensions in the European Union: adapting to economic and social change. / Edited by Gerard Hughes, Jim Stewart. Boston : Kluwer Academic, 2000. 216 lk.

Social protection in the Nordic countries: scope, expenditure and financing. / Nordic Social Statistical Committee. Copenhagen : NOSOSKO, 1 kord aastas.

Randall, Ed. The European Union and health policy. Basingstoke ; New York : Macmillan Press, 2000. 278 lk.

The social security systems for self-employed people in the applicant EU countries of Central and Eastern Europe: Bulgaria, Czech Republic, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Poland, Romania, Slovak Republic, Slovenia. / P. Schoukens in cooperation with Anjuta Bubnov-Škoberne. Antwerpen : Intersentia, 2002. 239 lk.

Pieters, Danny. The social security systems of the member states of the European Union. Antwerp : Oxford : New York : Intersentia, 2002. 329 lk.

Raamatud: õigus

Moussis, Nicolas. Access to social Europe: guide to community legislation and programmes. Rixensart : European Study Service, 2003.

Rodière, Pierre. Droit social de l'Union Européenne. Paris : L. G. D. J., 1998. 528 lk.

Kessler, Francis; Lhernould, Jean-Philippe. Droit social et politiques sociales communautaires. Paris : Liaisons, 2003. 232 lk.

Mossialos, Elias; McKee, Martin. EU law and the social character of health care. Brussels ; New York : P. I. E. Peter Lang, 2002. 259 lk.

Pennings, Frans. Introduction to European social security law. The Hague : Kluwer Law International, 2001. 347 lk.

Smismans, Stijn. Law, legitimacy, and European governance: functional participation in social regulation. Oxford : Oxford University Press, 2004. 519 lk.

McKee, Martin; Mossialos, Elias; Baeten, Rita. The impact of EU law on health care systems. Bruxelles : P. I. E. Peter Lang, 2002. 314 lk.

Artiklid

Pennings, F. Co-ordination of social security on the basis of the state-of-employment principle: time for an alternative. // Common Market Law Review, 2005, nr 1, lk. 67-89

Pieters, Danny; Schoukens, Paul. Illegal labour migrants and access to social protection. // European Journal of Social Security, 2004, nr 3, lk. 229-254.

Szikra, Dorottya. The Thorny Path to implementation: Bismarckian social insurance in Hungary in the late 19th century. // European Journal of Social Security, 2004, nr 3, lk. 255-272.

de la Porte, Caroline; Nanz, Patrizia. The Open Method of Coordination - a deliberative-democratic mode of governance? The cases of employment and pensions. // Journal of European Public Policy, 2004, nr 2, lk. 267-288.

MacDougall, Audrey. Pensioners in poverty: the impact of benefits-in-kind on pensioners incomes and poverty measures in Australia, Ireland and the UK. // European Journal of Social Security, 2004, nr 2, lk.155-180.

Wilthagen, Ton; Tros, Frank; van Lieshout, Harm. Towards “flexicurity”? Balancing flexibility and security in EU member states. // European Journal of Social Security, 2004, nr 2, lk. 113-136

Atkinson, Anthony B; Marlier, Eric; Nolan, Brian. Indicators and targets for social inclusion in the EU. // Journal of Common Market Studies, 2004, nr 1, lk. 47-76.

Caracciolo Di Torella, Eugenia; Masselot, Annick. Under construction: EU family law. // European Law Review, 2004, nr 1, lk. 32-51.

Biffel, Gudrun. Diversity of welfare systems in the EU: a challenge to policy coordination. // European Journal of Social Security, 2004, nr 1, lk. 33-59.

Hanlon, James. Pensions integration in the European Union. // European Law Review, 2004, nr 1, lk. 74-93.

Pieters, Danny. Freedom of choice in Europe’s social security law. // European Journal of Social Security, 2003, nr 4, lk. 287-304.

Casey, Bernard H. Why people don’t choose private pensions: the impact of “contagion”. // European Journal of Social Security, 2003, nr 4, lk. 305-322.

Greve, Bent. When is choice possible in social security? // European Journal of Social Security, 2003, nr 4, lk. 323-338.

Klosse, Saskia. Flexibility and security: a feasible combination? // European Journal of Social Security, 2003, nr 3, lk. 191-213.

Van der Mei, Anne Pieter. Freedom of movement for the unemployed and coordination of unemployment benefit schemes. // European Journal of Social Security, 2003, nr 3, lk. 214-229.

Van Aerschot, Paul. Some aspects of the application of legal safeguards to active social policy in Denmark, Finland and Sweden. // European Journal of Social Security, 2003, nr 3, lk. 230-248.

Sengers, Karin; Donders, Peter. Current practice in posting according to regulation 1408/71. // European Journal of Social Security, 2003, nr 2, lk. 97-107.

Kuivalainen, Susan. How to compare the incomparable: an international comparison of housing costs on levels of social assistance. // European Journal of Social Security, 2003, nr 2, lk. 128-150.

Giesen, R. Posting: social protection of workers vs fundamental freedoms? // Common Market Law Review, 2003, nr 1, lk. 143-158.

Guild, Elspeth. Economic and social challenges of member and accession states: social security in the Europe agreements. // European Journal of Social Security, 2003, nr 1, lk. 55-66.

Müller, Katharina. Pension reform in the East European accession countries. // European Journal of Social Security, 2003, nr 1, lk. 7-37.

2.4 Võrdsed võimalused

Raamatud

100 mõistet naiste ja meeste võrdõiguslikkuse kohta: lühisõnastik. Tallinn : Sotsiaalministeerium, 1999. 29 lk.

Teel tasakaalustatud ühiskonda: naised ja mehed Eestis. / Eesti Vabariigi Sotsiaalministeerium, ÜRO Arenguprogramm. Tallinn : Sotsiaalministeerium : ÜRO Arenguprogramm Eestis, 2000. 79 lk.

Tegevusjuhised naiste ja meeste võrdseks tasustamiseks võrdväärse töö eest. Tallinn : Sotsiaalministeerium, 1999. 24 lk.

Võrdsed õigused ja võimalused naistele ja meestele Euroopa Liidus. Tallinn : Sotsiaalministeerium, 1999. 16 lk.

Ellis, Evelyn. EC sex equality law. Oxford : Oxford University Press, 1998. 365 lk.

Gender policies in the European Union. / Edited by Mariagrazia Rossilli. New York : P. Lang, 2000. 261 lk.

Gender, economy, and culture in the European Union. / Edited by Simon Duncan, Birgit Pfau-Effinger. New York ; London : Routledge, 2000. 288 lk.

Foubert, Petra. The legal protection of the pregnant worker in the European Community: sex equality, thoughts of social and economic policy and comparative leaps to the United States of America. The Hague : Kluwer Law International, 2002. 389 lk.

Artiklid:

Mabbett, Deborah.. The development of rights-based social policy in the European Union: the example of disability rights. // Journal of Common Market Studies, 2005, nr 1, lk. 97-120.

Linos, Katerina. Are socialists a woman's best friend? Equality policies in the Spanish regions. // Journal of European Public Policy, 2003, nr 3, lk. 438-462.

Hohnen, Pernille. Experiences of participation citizenship: a bottom-up analysis of the social rights and obligations of work-disabled employees in Denmark and the Netherlands. // *European Journal of Social Security*, 2004, nr 3, lk. 205-228.

Bell, Mark. Beyond European labour law? Reflections on the EU racial equality directive. // *European Law Journal*, 2002, nr 3, lk. 384-400.

3 Refereeringud

PENSIONITURU INTEGREERIMINE EUROOPA LIIDUS

Hanlon, James. Pensions integration in the European Union. // *European Law Review*, 2004, nr. 1, lk. 74-93.

Artikkel käsitleb ühtse pensionituru rajamist Euroopa Liidus (EL) ja seda takistavaid tegureid. Riikide seadusandliku erisuse tõttu ei osatud algul kujutleda, et pensionide temaatika võiks ELi õigusesse kuuluda. Siiski on Euroopa Komisjon 1989. aastast hakanud tundma huvi pensionituru integreerimise vastu selle teema majandusliku ja sotsiaalse tähtsuse tõttu, põhjuseks eelkõige tööjõu piiriülene liikumine, lisaks asjaolu, et eri tüüpi pensionide pakkujad pole olnud võrdsete õigustega.

1997 avaldatud Roheline Raamat ("*Supplementary Pensions in the Single Market*") juhtis tähelepanu kolmele nõutavale tingimusele, mille täitmine võimaldaks pensionituru osalist ühtlustamist. Need käsitlesid pensionifondide juhtimist, piiriülest investeerimist ja pensionifondide piiriülest liikmelisust ELis, mis tähendaks liikmesriikide maksunduse osalist harmoneerimist.

Võimalus liituda teises liikmesriigis asutatud pensionifondiga on autori arvates vajalik meede ühisturu täiustamiseks ning see on oluline mitte ainult teises riigis töötavatele inimestele, vaid ka sponsorettevõtetele, kes tõenäoliselt võivad rahaliselt ja muutuvad konkurentsivõimelisemateks. Samas ei ürita komisjon harmoneerida pensionimäärasid või -struktuuri, vaid võtab edaspidigi arvesse liikmesriikide sotsiaalkindlustuse erisusi. Seejuures on suureks probleemiks maksustamine, sest iga liikmesriik kontrollib oma eelarvepoliitikat ise ning igasugune üritus harmoneerida fiskaalkokkuleppeid on ELis raskelt saavutatav. Lisaks tuleb arvestada valuutaerisustega (euroga mitteühinenud riikide puhul), pensioniea ja hindade erinevustega liikmesriikides.

Püüe ületada need takistused ning lubada rahvusvahelistele firmadele luua üleeuroopalisi pensionimaksuskeeme on viinud Euroopa Kohtu otsusteni, millest tuntuim on *Barber vs Kreeka*, kus kohus otsustas, et "võrdne tasu" hõlmab ka pensione.

Artiklis käsitletakse ka diskrimineeriva maksustamise alaseid kohtuasju Belgias, Saksamaal, Hollandis, Taanis, Rootsis, Suurbritannias ja Soomes, kus kõik lahendid ei ole pensionide integreerimise pooldajatele meelepärased. Euroopa Kohtusse ei ole veel jõudnud kaht suurimat pensionifondide haldajat, Suurbritanniat ja Hollandit kaasav vaidlus, mille algatas AMS Management Systems Ltd väidetavalt diskrimineeriva maksustamise lõpetamiseks.

2001. aastal avaldas komisjon teatise, kus määratletakse strateegia tegelemiseks maksundusküsimustega, mis takistavad piiriülest pensionikorraldust. Järgnevalt on komisjon väga aktiivselt osundanud liikmesriikides toimuva diskrimineeriva maksustamise aspektidele ning pöördunud ametlikult lisainformatsiooni saamiseks nende liikmesriikide poole, kus kahtlustatakse sellist praktikat. Hüvitiste maksustamise harmoneerimise üle saavad siiski otsustada vaid liikmesriikide

valitsused. Näiteks vaatamata sellele, et Suurbritannia toetab topeltmaksustamise vältimist, ei toeta ta mingisugust pensionide maksustamise harmoniseerimist ELis.

Riiklikud maksuseadused pärsivadki oluliselt tööjõu mobiilsust ja piirülest pensionikorraldust. Siiski on ülalmainitud kolm tingimust mõne mööduse ja Euroopa Kohtu abiga aja jooksul saavutatavad. Tulevikus tuleb tagada, et töötajate pensionipõlve toetavad sellised finantsskeemid, mis aitavad sääste kõige paremal viisil paigutada.

Refereerinud Õnne Mets

ISIKUTE VABA LIIKUMINE

Adinolfi, Adelina. Free movement and access to work of citizens of the new member states: the transitional measures. // *Common Market Law Review*, 2005, nr 2, lk. 469-498

2003. aasta liitumisläbirääkimistel oli üheks peamiseks arutlusküsimuseks isikute vaba liikumine uute ja vanade liikmesmaade vahel. Levis arusaam, et liitumine tekitab migratsioonivoolu Kesk- ja Ida-Euroopa riikidest vanadesse ELi liikmesriikidesse, sest neis on suuremad sissetulekud ning heaolu. Samuti kardeti, et liituvad riigid ei suuda tagada ranget piirikontrolli ELi mitte kuuluvate riikidega.

Vastavalt Euroopa Liidu ning Euroopa Ühenduse asutamislepingutele lisatud Schengeni protokollile peavad uued liikmesriigid Schengeni *acquis* täielikult üle võtma. Piirikontroll vanade liikmesriikidega ei kao enne, kui uued liikmesriigid on valmis tagama oma välispiiride piisava kontrolli. Samuti võivad vanad liikmesriigid säilitada tõkestavad meetmed uute liikmesriikide kodanikele tööle asumisel vanadesse liikmesriikidesse seitsme aasta jooksul pärast ELiga ühinemist (reeglid ei kehti Küprose ja Malta kohta). Sarnaseid üleminekuperioode kasutati ka Hispaania ning Portugali liitumisel 1986. aastal. Tõenäoliselt võetakse taolised meetmed kasutusele ka praeguste kandidaatriikide Bulgaaria ja Rumeenia ning võimalike tulevaste kandidaatriikide Horvaatia ja Türgi liitumise puhul. Need on riigid, kus on tugev migratsioonisurve.

Just kartus suureneva migratsiooni ees sundis ka viimase laienemise puhul liikmesriike kasutusele võtma piiravaid meetmeid uutele liikmesriikidele oma tööturu avamisel. Kuigi ka eelnevate laienemiste puhul kasutati tööjõu vaba liikumise puhul üleminekuperioode, erineb 2003. aasta ühinemisleping tunduvalt eelmistest ühinemislepingutest. Vanadele liikmesriikidele jäeti piiramatud õigused ning ühenduse institutsioonid ei saa hinnata piirangute vajalikkust. Riigid otsustasid ise, kas ja kui kauaks nad sulgevad oma tööturu uutest liikmesriikidest pärit töötajatele. Selle sammuga ei vaadatud ühenduse tööturgu kui tervikut, mis omakorda võib kaasa tuua migratsiooni suurenemise naaberriikidesse.

Refereerinud Anneli Verro

TÖÖSTANDARDID USAs JA EUROOPA LIIDUS

Block, Richard N; Berg, Peter; Roberts, Karen. Comparing and quantifying labour standards in the United States and the European Union. // The International Journal of Comparative Labour Law and Industrial Relations, 2003, nr. 4, lk. 441-467.

Tööstandardid maailmas pälvivad jätkuvalt tähelepanu. Seni on küll rohkem vaatluse all olnud arenenud riikide ja arengumaade erinevus, kuid tööstusriikide vastastikune majanduslik sõltuvus seoses üleilmsete kaubanduslepetega üha kasvab, ja kehtivad tööstandardid võivad oluliselt mõjutada globaalset majandust. Tööstandarditega määratakse nõuded töökeskkonnale ja kujundatakse töötingimused. Selle kaudu avaldavad nad mõju kaubandusele, välisinvesteeringutele, tööhõivele ja majanduslikule konkurentsivõimele.

Et praegu on maailma kõige võimsamad majanduslikud jõukeskused USA ja Euroopa Liit, siis võrreldakse artiklis USAs ja Euroopa Liidus kehtivaid tööstandardeid. Autorid lähtuvad sellest, et USA ja Euroopa Liit on võrreldavad sisemajanduse koguprodukti poolest ning poliitiline ja majanduslik integratsioon Euroopa Liidus muudab teda üha sarnasemaks USAle. Võrdlusaluseks on võetud töösuhete reguleerivad kohustuslikud normid, mis kaitsevad töötajate õigusi. Uurimus ei hõlma USA puhul osariikide tasandit ega Euroopa Liidu liikmesriikide siseriiklikku õigust, vaid käsitleb mõlemal juhul kõige kõrgemat regulatsioonitasandit.

Võrdlemisel on arvesse võetud alampalk, töö- ja puhkeaeg, palgaline puhkus, kollektiivlääbirääkimiste õigus, kaitse diskrimineerimise vastu, tööohutus ja töötervishoid, koondamisest etteteatamise tingimused, töötajate kaasamine, lapsehoolduspuhkus ja töötaja õiguste kaitse ettevõtte omaniku muutuse korral. Kõigi nimetatud standardite kohta kogutud andmed on artiklis esitatud tabelitena ja neid on hinnatud 10 palli süsteemis.

Analüüsi tulemusel selgus, et Euroopa Liidus kehtivad tööstandardid on kõrgemad USA omadest. Selles konkreetses uurimuses kasutatud metodoloogia alusel saadi sellised tulemused: Euroopa Liidu hinne on 68.05 ja USA hinne 47.35. Euroopa Liidus on töötajate huvid paremini kaitstud tööaja, puhkuse ja puhkeaja, tööohutuse, töötervishoiu ja töötajate kaasamise osas ning ettevõtte omaniku vahetuse puhul. USA näitajad ületasid Euroopa Liidu tulemust ainult miinimumpalga ja kollektiivlääbirääkimiste õiguste osas, kuid see on seletatav sellega, et nende suhete reguleerimine on Euroopa Liidus liikmesriikide pädevuses. Üldjoontes on USAs ja Euroopa Liidus võrdsel tasemel tagatud kaitse diskrimineerimise eest, töötajate õigused koondamise korral ja õigus lapsehoolduspuhkusele.

Tulemuste erinevuse põhjuseks peavad autorid Euroopas ja Ameerika Ühendriikides valitsevat erinevat tööturu ja töösuhete kontseptsiooni. USA tööturg toimib konkurentsi alusel, seal on määravad nõudluse-pakkumise suhted. See on ka üldiselt aktsepteeritud seisukoht ja eeldab, et riik sekkub nii vähe kui võimalik, et mitte turgu tasakaalust välja viia. Euroopa Liidu tööstandardid lähtuvad eeldusest, et töövõtja on turul nõrgem pool ja seetõttu vajab tugevamat kaitset.

Refereerinud Giina Kaskla

SOTSIAALDIALOG KESK- JA IDA-EUROOPA RIIKIDES

Mailand, Mikkel; Due, Jesper. Social dialogue in Central and Eastern Europe: present state and future development. // European Journal of Industrial Relations, 2004, nr. 2, lk. 179–197.

Artiklis käsitletakse sotsiaaldialogi Poolas, Tšehhis, Ungaris ja Balti riikides. Autorid väidavad, et nendes riikides ei vasta sotsiaaldialog efektiivsuse miinimumkriteeriumidele ning on ebaõnnestunud reaalpalkade ja töövõimaluste tõsiste kärbeta neutraliseerimises. Artiklis esitatakse mõned ideed, kuidas parandada sotsiaaldialogi ja kuidas võiks neid uuendusi algatada. Paljude ettepanekute realiseerimine võib olla aga raskendatud riigi ja eriti sotsiaalpartnerite nõrga organisatsioonilise võimekuse tõttu. Seetõttu on üsna ebatõenäoline, et need riigid on võimelised oma ressursidega oluliselt sotsiaaldialogi parandama; see nõuab Euroopa Liidu jõulist sekkumist.

Terminit “sotsiaaldialog” kasutatakse artiklis riigi või avaliku võimu ja sotsiaalpartnerite (tööandjad ja nende organisatsioonid ning ametiühingud või töövõtjate esindajad) vaheliste läbirääkimiste ja konsultatsioonide tähenduses. Sotsiaaldialogi keskmes on sotsiaal-, majandus- ja tööturupoliitika küsimused. Dialog võib toimuda riigi, majandussektori, regiooni või kohalikul tasandil, samuti töökoha tasandil. Sotsiaaldialogi peaks käsitlema vastandina regulatsioonivormidele, kus riik reguleerib ühepoolselt või on regulatsioon jäetud turujõududele. Sotsiaaldialogi võib vaadelda kui vahendit konfliktide vältimiseks või nende lahendamise abistamiseks.

Artiklis antakse ülevaade Poola, Tšehhi, Ungari ja Balti riikide ametiühingute ja tööandjate organisatsioonide kujunemisest, struktuurist ja kohast nende riikide poliitilises süsteemis. Erinevalt Lääne-Euroopast, kus tööandjate organisatsioonid on loodud peamiselt vastuseks töövõtjate organisatsioonidele, on nimetatud riikide tööandjate organisatsioonid loodud tagama oma äritegevuse huve ja parandama oma lobitöö tegemise võimekust poliitilises süsteemis. Üldiselt on tööandjate organisatsioonidel raskusi kahe tegevussuuna (kaubandus-tööstuskoda ja tööjõuturul tegutseja) eristamisega. Erandid on Poola ja Läti, mille seadustes on need kaks funktsiooni teineteisest eraldatud.

Kvaliteetseks sotsiaaldialogiks on võimalik kindlaks määrata vajalikud eeltingimused, sõltumata dialogi vormist ja tasandist, kus see toimub. Artiklis analüüsitakse, kuidas on vaatluse all olnud riikides need eeltingimused täidetud. Esiteks peavad osapooled olema üksteisest sõltumatud. Teiseks on oluline, et kõikidel osapooltel oleks küllaldane organisatsiooniline suutlikkus ja õiguspärasus tegutseda esindatava sihtrühma nimel. Kolmandaks on oluline, et võimu jaotus dialogi osapoolte vahel ei oleks liiga ebavõrdne. Neljandaks peavad osapooled näitama üles valmisolekut koostööks ning teadvustama teiste osapoolte õiguspäraseid huve. Analüüsides sotsiaaldialogi Poolas, Tšehhis, Ungaris ja Balti riikides, leiavad artikli autorid, et nendes riikides toimib mõningane sotsiaaldialog, nõutud eeltingimused on täidetud ainult mõningal määral. Sageli ei ole osapooled üksteisest sõltumatud, sest mitmes riigis on ametiühingud seotud parteidega. Osapoolte legitiimsus on sageli madal nii tööandjate kui ka töövõtjate organisatsioonide väikesearvulise liikmeskonna tõttu. Osapoolte koostöövalmidust ja üksteise huvide teadvustamist võib täheldada üsna tagasihoidlikul määral.

Sotsiaaldialoogi edendamiseks on vaja, et dialoogi osapooli koolitataks läbirääkimiste tehnika alal. Samuti on oluline, et avalik võim pakuks dialoogi osalistele nn tehnilist tuge sekretariaaditeenuse näol ning tagaks õigusliku aluse sotsiaaldialoogiks. Kuna sageli on sotsiaalpartnerid passiivsed, siis peaks tööandjate organisatsioonide passiivsus asenduma oma ettevõtetest liikmete aktiivse julgustamisega töövõtjate organisatsioonidega läbirääkimisi pidama.

Artikli autorid on seisukohal, et vaadeldavad riigid üksi ei ole suutelised sotsiaaldialoogi edendama. Seetõttu peaks EL jälgima neis riikides toimuvaid protsesse, jõustama tööjõuturu-alaseid juhiseid, pakkuma avatud meetodeid protsessi koordineerimiseks ning toetama projekte, mis on suunatud sotsiaaldialoogis osalevatele institutsioonidele.

Refereerinud Ülle Lepp

4 Internetiallikad

Institutsioonid

Euroopa Komisjoni tööhõive ja sotsiaalküsimuste peadirektoraat
http://europa.eu.int/comm/employment_social/index_en.html

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
<http://www.esc.eu.int>

Euroopa sotsiaalfond
http://europa.eu.int/comm/employment_social/esf2000/index-en.htm

Euroopa töötervishoiu ja tööohutuse amet
<http://agency.osha.eu.int/>

Euroopa elu- ja töötingimuste parandamise fond
<http://www.eurofound.eu.int/>

Eesti Vabariigi Sotsiaalministeerium
<http://www.sm.ee/>

Dokumendid ja õigusaktid

Põhidokumendid
http://europa.eu.int/comm/employment_social/key_en.html

Sotsiaalpoliitikat ja töötajate vaba liikumist käsitlev seadusandlus Eur-Lex andmebaasis
<http://europa.eu.int/eur-lex/lex/Repview.do?rep=05>

Euroopa Liidu Teataja eriväljaanne: töötajate liikumisvabadus ja sotsiaalpoliitika
<http://europa.eu.int/eur-lex/lex/JOEdSpecVol.do?rep=05>

EUROSTAT: Population and Social Conditions
http://epp.eurostat.cec.eu.int/portal/page?_pageid=0,1136184,0_45572592&_dad=portal&_schema=PORTAL

Euroopa Komisjoni väljaanded
http://europa.eu.int/comm/employment_social/publications/index_en.html